

Rubalcaba ha dimitit com a líder del PSOE però no marxarà fins que la successió reial haja culminat. González no veuria malament un govern PP-PSOE.

uns i els altres no són capaços de renovar tant els seus equips –el nou monarca és 13 anys més jove que l'actual president del Govern– com les seues maneres, la crisi institucional en què es pot veure immersit l'Estat espanyol marcarà un abans i un després.

L'immobilisme demostrat per la dreta en matèries sensibles com ara la qüestió territorial o la política econòmica, i la manca de respostes de la socialdemocràcia als reptes de l'era contemporània han allunyat el PP i el PSOE dels seus electors. Dels 21,5 milions de vots que van

sumar en les eleccions estatals del 2008 als 17,9 milions que van reunir en els mateixos comicis del 2011, la pèrdua de suports era de 3,6 milions. En les europees d'enguany han obtingut 7,6 milions de sufragis, més de 5 milions menys que els 12,7 de les europees del 2009.

Són cinc milions de votants que els costarà de recuperar però que segurament no s'entossudiran a buscar de nou. L'estratègia implica mobilitzar en favor seu els altres 8 milions que sí que voten en les eleccions estatals i que poden afavorir la conformació de majories re-

lativament estables: del PP amb UPyD o del PSOE amb IU, per exemple.

El futur del príncep és a les mans d'aquests 8 milions de persones, de com reaccionaran en els processos electorals que hi haurà durant el 2015. Si obrin un període d'incertesa política, la situació econòmica no millora gaire i el procés català avança amb pas ferm, el repte de Felip d'ocupar el tron 39 anys més, com Franco i com Joan Carles, no passarà de ser una utopia.

Víctor Maceda

La corona embrutada

Dos mallorquins han tingut una part de responsabilitat en la renúncia de Borbó a la Prefectura de l'Estat. L'un és Antonio Diéguez, diputat del PSIB-PSOE al Parlament il·lenc. L'altre, José Castro, el jutge d'instrucció del celebèrrim cas *Urdangarín-Borbó*. És pertinent l'interrogant de si, sense el cas de corrupció més famós que ha afectat la monarquia espanyola, a hores d'ara s'hauria produït l'abdicació. Sens dubte, la situació política hi ha influït i, sobretot, la mala salut del rei, que cada vegada és més evident. Però ni l'una ni l'altra justifiquen la caiguda en picat de la valoració de la monarquia entre

Els esquitxos pel cas Urdangarín-Borbó embruten la monarquia i són part de la raó de l'abdicació.

els ciutadans, que és, al capdavall, allò que la renúncia intenta aturar, perquè posa en perill el futur de la corona.

Pèrdua de confiança. Entre març de 1994 i febrer de 2003 l'estimació

popular de la monarquia va mostrar una lleugera tendència a la baixa, segons el Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS). Dels 7,5 punts inicials sobre 10 passà a 6,2. A què responia la baixada?

A començament dels anys 90, quan la valoració de la corona es mantenia entre el 7 i el 8 sobre els 10 punts, les notícies crítiques sobre la monarquia brillaven per la seva absència en els grans mitjans de comunicació. Tots formar part del mur de silenci que impedia que els ciutadans coneguessin res que pogués embrutar la imatge de la corona. Molt pocs s'atrevien a trencar la norma. Entre aquests últims, s'hi comptava EL TEMPS. Va ser en aquestes mateixes pàgines quan en data tan llunyana com el 17 d'agost de 1992, en el número 462, es podia llegir un dels primers treballs periodístics publicats a l'Estat sobre aspectes

econòmics foscos d'una fundació –la Kovacs– relacionada amb el rei, a més de conèixer alguns peculiars ingressos particulars que tenia Joan Carles I. Aquell reportatge va valer l'anunci públic de denúncies contra el setmanari. Que mai no es concretaren.

En aquell context de quasi general silenci, pocs ciutadans podien conèixer aspectes si més no preocupants de la corona. La valoració monàrquica es nodria de les ensucrades cròniques rosa que la majoria de mitjans oferien. Així doncs, la nota que mereixia el rei i la seva família a ulls dels ciutadans havia de ser, com era, necessàriament alta.

A finals dels anys 90, però, el panorama canvià. Començaren a sovintejar a la premsa internacional notícies sobre la suposada fortuna del rei que alguns mitjans –com *The New York Times*, entre d'altres– han calculat en uns 2.000 milions d'euros. L'origen de la qual no podria ser mai l'estalvi a partir dels generosos ingressos que té el rei dels Pressupostos públics. Al contrari que en èpoques anteriors, aquestes informacions pogueren ser conegudes per molts ciutadans de l'Estat gràcies al desenvolupament d'internet. Això, juntament amb el fet que la transició democràtica era cada cop més llunyana i que els mèrits que, segons alguns, Borbó va contraure en aquells antics temps ja no significaven res per a les noves generacions, anaren fent caure la confiança en la corona fins al 6,2 referit, l'any 2003. No obstant això, encara era una bona nota.

La corrupció. El 2006 va significar una acceleració molt intensa del procés de degradació de la imatge de la monarquia. El mes de febrer el diputat del Parlament balear Antonio Diéguez, del PSIB, feia una roda de premsa per criticar Jaume Matas, aleshores president del Govern. L'acusava d'haver tudit 1,2 milions d'euros públics en unes jornades inútils, una farsa titulada Turisme i Esport que havia organitzat –el novembre de 2005– i cobrat l'Institut Nóos. El socialista illenc no identificà qui era el màxim responsable de Nóos. Però alguns mitjans ho publicaren l'endemà: Iñaki Urdangarin, espòs de Cristina de Borbó i gendre del rei. Al cap

A partir de 2006 el cas Urdangarin ha erosionat com mai la corona de Joan Carles I i l'ha posada

d'uns dies aquest setmanari informava d'altres elements relacionats amb la investigació del diputat socialista que, com a mínim, afectaven el bon nom de l'ex-jugador d'handbol.

Durant els mesos següents, a poc a poc, una altra premsa i també tertúlies televisives i de ràdio anaren tractant sobre el particular. La bolla es feia més i més grossa. El mes d'octubre una nova entrega del CIS aportà una dada espectacular. La valoració de la monarquia queia per primer cop fins al 5,2. Un diguem-ne aprovat raspat. Relació causa i efecte entre el cas Nóos que havia esclatat i la pèrdua de suport popular de la corona? Si més no, així

ho semblava. De fet, el rei reaccionà. Primer de tot, obligà Urdangarin a desfer-se de Nóos i, més tard, l'envià juntament amb la dona i els fills a viure a Washington per aïllar –se suposa– la família de l'escàndol social, polític i mediàtic que creixia i creixia erosionant greument la imatge monàrquica.

Des d'aquell moment, a cada onada d'investigació demoscòpica del CIS la corona en sortia més malparada, no passava de l'aprovat justet. L'any 2007 hi hagué un altre afer que tampoc ajudà gens la monarquia. Va ser el famós “cese temporal de la convivència” entre Jaime de Marichalar i Elena, l'altra filla del rei. Una separació comentada

entre l'espasa i la paret. La imputació de la filla petita del rei va ser un cop molt dur a la imatge de la monarquia espanyola.

críticament fins a la societat en les tertúlies televisives i radiofòniques del *cuore*. I això no ajudà a recuperar bona imatge per a la Prefectura de l'Estat. Per una altra banda, i molt més greu, la creixent allau de notícies sobre el cas *Nóos* amenaçava de convertir-lo en el cas *Urdangarin*. El mur de silenci s'estava espenyant i les crítiques a la monarquia per tot plegat creixien com mai. La Casa del Rei començava a posar-se nerviosa.

El 'cas Urdangarin-Borbó'. El 22 de juliol de 2010, el jutge d'instrucció que estava –i està– investigant el cas *Palma Arena* –de suposada corrupció

en la construcció per part del Govern presidit per Jaume Matas del velòdrom que porta aquest nom–, José Castro, va decidir obrir una peça separada per esbrinar si el president illenc havia tingut un tracte de favor il·legal amb l'Institut *Nóos* que presidia Urdangarin quan li pagà 1,2 milions a canvi d'aquelles jornades del 2005. Des de tot d'una les fonts jurídiques de Palma que aquest setmanari consultava donaven per fet que tard o d'hora el jutge Castro hauria de reclamar la presència d'Urdangarin per declarar. Però ningú no s'acabava de creure que tot un gendre del rei pogués ser imputat en un cas de corrupció. Així que passava el temps, però,

s'anava fent més versemblant que seria citat com a potencial acusat.

En els mesos següents no s'arreglaren res per a la monarquia sinó que, tot al contrari, encara s'espenyà més. Va arribar un moment que la història adquirí elements de comèdia surrealista. La reina consort, Sofia, viatjà a Washington perquè *¡Hola!* la fotografiés en companyia de la filla i d'Urdangarin, així com amb els fills del matrimoni, contravenint els expressos desitjos tant del rei com de l'hereu. Unes instantànies que provocaren no poca polèmica. Posteriorment, una redactora de Tele 5 va caçar Cristina en un supermercat de la capital dels Estats Units, i aconseguí

que li fes unes declaracions patètiques en les quals implorava que “nos dejen vivir en paz”. Després, el mateix equip periodístic trobà Urdangarin passejant pel carrer el seu ca i, en veure la càmera, el gendre del rei fugí histèric, corrents com un boig per la vorera, com si el perseguís un perillós terrorista.

Unes i altres imatges van ser terribles per al prestigi monàrquic. L'octubre de 2011 el CIS feia pública una altra valoració sobre la corona. Per primera vegada mereixia el suspens de la ciutadania. Un 4,9. Per poc, però suspensia.

El dia 28 de desembre de l'any 2011 el magistrat imputava el gendre del rei i el citava a declarar al mes de febrer següent, amb l'avertiment que si no es presentava ordenaria la seva detenció. Igualment, cridava a presentar-se al jutjat, entre d'altres, a qui havia estat soci d'Urdangarin, Diego Torres. L'escàndol polític, social i mediàtic va tenir una enorme transcendència. Pràcticament cap mitjà internacional important no deixà de comentar les implicacions negatives que tenia per a la monarquia espanyola aquella instrucció judicial. Sense entrar en detalls de la investigació –que aquest setmanari ja ha publicat en nombroses ocasions durant els últims anys–, el resultat de la imputació va ser que des d'aquell moment la imatge de la corona va caure en picat.

L'any següent encara fou pitjor. Urdangarin arribà a Palma a declarar el mes de febrer de 2012: “Voy a dejar mi buen nombre libre de sospecha”, va dir, just després d'haver baixat a peu la famosa rampa dels jutjats de Palma, intentant fer gala de la gallardia que li havia mancat en l'episodi de Washington. Malgrat el que digué, la veritat és que no deixà res en clar. Més aviat, tot el contrari. A pesar que insistí un pic i un altre que la seva dona no tenia cap responsabilitat en la gestió de Nóos, el jutge no se'l cregué gens ni mica. De fet, al llarg dels tretze mesos següents indagà sobre les responsabilitats legals de Cristina. I finalment l'abril de 2013 la cridà a declarar en qualitat d'imputada.

A l'endemig, un episodi d'allò més ridícul deixava en molt mal lloc el rei. L'abril de 2012 es trencà el ballador en un accident domèstic mentre era a Botswana de cacera d'elefants acom-

Els dos mallorquins responsables de bona part de l'erosió monàrquica espanyola: el diputat socialista Antonio Diéguez i el jutge José Castro.

panyat de la seva amant, Corinna, trenta anys més jove, mentre Espanya es trobava al centre d'una tempesta financera com mai havia patit. Va ser un escàndol majúscul que se sumava a la qüestió judicial. No va estranyar a ningú, doncs, que l'abril de 2013 una nova valoració popular que feia el CIS sobre la corona donés com a resultat un 3,7 sobre 10. Ja estava en caiguda lliure.

La reacció de la Casa del Rei i de tota la cúpula de l'Estat, aleshores sí, va ser contundent. I també obtusa,

equivocada i improcedent. La fiscalia es convertí, de fet, en defensora de la filla petita del rei, oposant-se a la imputació. Hi recorregué en contra a l'Audiència de Palma, que la suspengué el 7 de maig. Va ser pitjor el remei que la malaltia: la ciutadania fou aleshores conscient del tracte de favor que dispensava l'Estat a Cristina. Les paraules dites pel monarca en el missatge televisiu de les festes d'hivern de 2011 –“tots som iguals davant de la llei”– esdevenien un cruel sarcasme. Tot i així, tal i com en el seu moment analitzà aquest setmanari –quan la majoria de mitjans no ho saberen veure–, l'Audiència deixava oberta la porta perquè el jutge Castro continués investigant, si ho trobava pertinent, sobre la possibilitat d'un delictes fiscal perpetrat per la filla del rei. A això es dedicà durant els següents mesos fins que, un any després, tornà a imputar-la.

El 8 de febrer de 2014 arribava a Palma la infanta Cristina per declarar davant del jutge. Una imatge insòlita que donà la volta al món. L'evacuació va ser com la de qualsevol altra possible delinqüent implicada en un greu cas i que està ben aconsellada per un bon advocat (el bufet de Miquel Roca): o sigui, negar-ho tot intentant salvar el propi cap. Res de sentit d'Estat, de família ni de dignitat règies. Negacions a dojo, i quan se sentia estreta, tirar de mala memòria: quasi 600 vegades va dir que “no ho sé”, “no me'n recordo”, “no em consta” i d'altres evasives per l'estil.

En poc temps, dos anys, els ciutadans havien vist per primer cop a les clares com era la infanta, els seus pares –que no són parella des de fa dècades– i, per extensió, tota l'egregia família. Queien les màscares. En el nou estudi del CIS, d'abril d'aquest any, fa dos mesos, es reflecteix clarament: 3,7. Nou sever suspens de la monarquia.

Entre la situació política convulsa, el seu molt mal estat de salut i aquesta creixent degradació d'imatge, Joan Carles I optà per la improvisada abdicació com a resposta desesperada per intentar salvar per al fill la corona embrotada.

Miquel Payeras